

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Sind (Danske Klassikere)

Citation: Knudsen, Jakob: "Sind", i Knudsen, Jakob: *Sind*, udg. af Esther Kielberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 204. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj02val-shoot-idm140237360690992/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Sind

med det filosofiske studium og måske derigennem få svar på de samvittigheds spørgsmål, han grublede så tungt over. Håbet skuffedes, blandt andet fordi hans teologiske embedseksamen ikke blev høj nok til at muliggøre den filosofiske doktordisputats, han drømte om. Ikke længe efter brast desuden en forfatterdrøm, da en besværlig allegorisk komedie, han havde forfattet, blev gennemkritiseret af venner: Holger Begtrup. Det kan, som Poul Schmiøt formoder,³ være begge disse nederlag, der i 1881 drev ham hjem fra København til Lejrskov. Kort efter blev han ved faderens mellemkomst lærer ved Askov Højskole, som han var tilknyttet indtil 1890, da han blev valgmenighedspræst i Møllerup ved Randers.

Jakob Knudsen havde altså ikke held med sit tidligste forsøg på at skrive. Men i 1891 udkom, med et rosende forord af Holger Drachmann, skuespillet *Cromwells Datter*, et tungt stykke, ikke netop egnet for scenen, men, som Harald Nielsen siden fremhævede,⁴ med intensitet i skildringen både af Oliver Cromwell som 'den store Troende' og af det menneskelige behov for at tro som 'en dyb og umistetlig Trang'. Stykket kredser om et centralt Jakob Knudsen-motiv, som også har vægt i *Sind*: kærligheden som forløsningmiddel, og det har som orienteringspunkt for troen på sammenhæng en intens og skrøbelig oplevelse fra barndommen – af forår, anemøner og skovbund. En religiøs grundoplevelse af samme karakter som det naturindtryk, der vender tilbage til den 14-årige Anders Hjørnsted, da han hører Brorson-salmelirjen 'Hele Himlen staar i Sang'.

Inden skuespillet var de to salmer blevet til, som Jørgen Elbek har sagt er 'de sidste ordentlige salmer, der er skrevet i Danmark', nemlig »Se, nu stiger Solen« og »Tunge, mørke Natteskyer« (hfv. 1890 og 1891). Den første udtrykker igen en af de befriende, totale naturoplevelser.

I 1893 blev Jakob Knudsen under stor opmærksomhed skilt fra sin hustru, hovedstadspigen Sofie Plockross, med hvem han havde giftet sig i 1883. Værre blev skandalen, da han i 1896 giftede sig med den nitterårige Helga Bek, datter af forstanderen for Møllerup Højskole Jens Bek. Forargelsen over, at en fraskilt præst giftede sig igen, var så stor, at han måtte fratæde sin stilling ved valgmenigheden. Nu måtte han ernære sig selv og to familier som omrejs-